

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Bibliografia	XVII
Rozdział I. Wprowadzenie.	1
§ 1. Uwagi ogólne	1
§ 2. Przedmiot opracowania	3
I. Czynność prawna jako postać czynności konwencjonalnej, do której odnosi się sankcja bezskuteczności.	3
II. Konotacje terminu „czynność prawna”	8
III. Znaczenie terminu „oświadczenie woli” w płaszczyźnie problematyki bezskuteczności czynności prawnych	16
IV. Konsekwencje prawne czynności prawnej	17
§ 3. Ustalenia terminologiczne	20
I. Pojęcie bezskuteczności w ogólności	20
II. Szerokie rozumienie terminu „bezskuteczność”	24
III. Wąskie rozumienie terminu „bezskuteczność”	37
IV. Typologia wadliwości	39
V. Czynności bezskuteczne, wadliwe, wzruszalne i nieważne ..	42
VI. Schemat czynności wadliwych	44
Rozdział II. Bezskuteczność względna.	49
§ 1. Uwagi ogólne	49
§ 2. Skarga pauliańska	51
I. Uwagi wstępne	51
II. Przesłanki przedmiotowe skargi pauliańskiej	55
1. Wierzytelność jako przedmiot ochrony pauliańskiej	55
2. Czynność prawna jako przedmiot, do którego kierowana jest skarga pauliańska.	60
3. Czynność prawna dłużnika	70
4. Czynność z pokrzywdzeniem wierzycieli.	72
5. Korzyść majątkowa	82
6. Przedmiot chronionej wierzytelności	83
III. Przesłanki podmiotowe skargi pauliańskiej	86
1. Świadomość dłużnika	86
2. Świadomość osoby trzeciej	90
3. Domniemania prawne	93
IV. Mechanizm zaskarżenia czynności	97
V. Konsekwencje wyroku	98

VI. Zbieg roszczeń	104
VII. Teorie tłumaczące instytucję skargi pauliańskiej	107
§ 3. Bezskuteczność względna w oparciu o art. 59 KC (<i>ius ad rem</i>)	112
I. Uwagi wstępne	112
II. Roszczenie osoby trzeciej	113
III. Umowa jako przedmiot bezskuteczności względnej	121
IV. Wykonanie umowy uniemożliwiająca zadośćuczynienie roszczeniu	123
V. Świadomość stron umowy	129
VI. Nieodpłatny charakter czynności	132
VII. Tryb i sposób realizacji uprawnienia	133
VIII. Charakter uprawnienia	135
IX. Konsekwencje wyroku	138
X. Problematyka zbiegu roszczeń	140
§ 4. Bezskuteczność względna umowy dożywocia	142
§ 5. Odrzucenie spadku z pokrzywdzeniem wierzycieli	147
§ 6. Bezskuteczność względna w Prawie upadłościowym	151
I. Uwagi wstępne	151
II. Bezskuteczność względna <i>ex lege</i> na podstawie art. 84 ust. 1 PrUp	154
III. Bezskuteczność względna na podstawie art. 127 PrUp	157
IV. Bezskuteczność względna na podstawie art. 128 PrUp	169
V. Inne przypadki bezskuteczności <i>ex lege</i> w Prawie upadłościowym	175
VI. Bezskuteczność względna w następstwie konstytutywnego orzeczenia sędziego-komisarza	176
VII. Roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia na podstawie art. 134 PrUp	180
VIII. Zbieg bezskuteczności na podstawie Prawa upadłościowego i <i>actio pauliana</i>	181
§ 7. Instytucja bezskuteczności i zaskarżania czynności dłużnika na podstawie Prawa restrukturyzacyjnego	183
§ 8. Konkluzje	185
Rozdział III. Bezskuteczność zawieszona	187
§ 1. Uwagi ogólne	187
§ 2. Artykuł 63 KC – tradycyjna konstrukcja bezskuteczności zawieszonej	194
§ 3. Czynności dokonane bez zgody przedstawiciela ustawowego	207
§ 4. Czynności rzekomego pełnomocnika	214
§ 5. Problem stosowania art. 103 § 2 KC do tzw. fałszywego organu	222
§ 6. Bezskuteczność zawieszona na podstawie art. 17 § 2 KSH	235
§ 7. Zgoda osoby trzeciej na zmianę treści ograniczonego prawa rzecowego	246
§ 8. Zgoda na przejęcie długu	250

§ 9. Szczególny charakter zgody, o której mowa w art. 647 ¹ § 2 i 3 KC – brak sankcji bezskuteczności zawieszonej	259
§ 10. Konkluzje	263
Rozdział IV. Bezskuteczność sensu stricto	267
§ 1. Uwagi ogólne	267
§ 2. Bezskuteczność umowy o zmianę pierwszeństwa	270
§ 3. Bezskuteczność częściowa umowy ubezpieczenia	274
I. Bezskuteczność objęcia ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie umowy ubezpieczenia na podstawie art. 806 § 2 KC	274
II. Bezskuteczność wskazania uprawnionego do otrzymania sumy ubezpieczenia, jeżeli zmarł on przed śmiercią ubezpieczonego albo jeżeli umyślnie przyczynił się do jego śmierci (art. 832 § 1 KC)	279
§ 4. Bezskuteczność oświadczenia wierzyciela wyrażającego zgodę na przejęcie długu na podstawie umowy między dłużnikiem a osobą trzecią, jeżeli wierzyciel nie wiedział, że osoba przejmująca dług jest niewypłacalna (art. 519 § 2 pkt 2 KC)	282
§ 5. Bezskuteczność wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym (art. 558 § 2 KC)	289
§ 6. Bezskuteczność względem uprawnionego postanowień umowy z osobą trzecią, mających na celu udaremnienie prawa pierwokupu (art. 600 § 1 KC)	295
§ 7. Bezskuteczność przyrzeczenia publicznego	302
I. Bezskuteczność publicznego przyrzeczenia nagrody za najlepsze dzieło lub za najlepszą czynność, gdy nie został oznaczony termin, w ciągu którego można ubiegać się o nagrodę (art. 921 § 1 KC)	302
II. Bezskuteczność odwołania przyrzeczenia publicznego względem osoby, która przed odwołaniem czynność wykonała (art. 919 § 2 KC)	306
§ 8. Bezskuteczność w prawie spadkowym	308
I. Bezskuteczność zapisu zwykłego lub windykacyjnego na podstawie art. 976 i 981 ² KC	308
II. Bezskuteczność naruszającego uprawnienia pozostałych spadkobierców rozporządzenia bez ich zgody udziałem w przedmiocie należącym do spadku (art. 1036 KC)	317
§ 9. Bezskuteczność częściowa sensu stricto klauzul abuzywnych na podstawie art. 385 ¹ § 1 KC	323
§ 10. Naruszenie umowy jako przyczyna bezskuteczności czynności prawnej	326
§ 11. Problem bezskuteczności jako sankcji z powodu niespełnienia <i>conditio iuris</i>	337
§ 12. Konkluzje	354

Rozdział V. Charakter sankcji bezskuteczności	357
§ 1. Charakter prawny sankcji bezskuteczności w ogólności	357
§ 2. Mechanizm działania i sposób uruchomienia sankcji bezskuteczności	370
§ 3. Trwałość sankcji bezskuteczności	374
§ 4. Czy sankcja bezskuteczności może być abstrakcyjna lub konkretna?	379
§ 5. Zbieg roszczeń	382
§ 6. Prawidłowa identyfikacja bezskuteczności a kwestie procesowe	389
§ 7. Roszczenia związane z bezskutecznością	394
I. Uwagi wstępne	394
II. Roszczenie kondykcyjne	395
III. Roszczenie odszkodowawcze oparte na <i>culpa in contrahendo</i> ..	409
IV. Roszczenia odszkodowawcze związane z bezskutecznością zawieszoną	419
V. Roszczenie odszkodowawcze na zasadzie odpowiedzialności kontraktowej	423
VI. Roszczenie deliktowe	428
VII. Roszczenie o stwierdzenie bezskuteczności czynności prawnej	430
VIII. Roszczenie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	434
 Rozdział VI. Sankcja bezskuteczności na tle innych sankcji wadliwości czynności prawnych	441
§ 1. Porównanie mechanizmów sankcji wobec wadliwych czynności prawnych w prawie cywilnym	441
I. Uwagi wstępne	441
II. Nieważność bezwzględna	441
III. Bezskuteczność <i>sensu stricto</i>	442
IV. Nieważność i bezskuteczność częściowa	443
V. Bezskuteczność zawieszona	447
VI. Bezskuteczność względna w następstwie orzeczenia konstytutywnego	448
VII. Bezskuteczność względna <i>ex lege</i>	449
VIII. Wzruszalność w następstwie oświadczenia kształtującego ..	450
IX. Wzruszalność orzeczeniem konstytutywnym	452
§ 2. Naruszenie reguł konstrukcyjnych jako warunek <i>sine qua non</i> wadliwości	453
§ 3. Chwila dokonania czynności jako moment miarodajny dla oceny zgodności czynności z regułami konstrukcyjnymi ..	458
§ 4. Problematyka konwersji i konwalidacji czynności bezskutecznych	462
I. Konwersja	462
1. Uwagi ogólne na tle konwersji czynności nieważnych	462

2. Konwersja czynności wzruszalnych	465
3. Konwersja czynności bezskutecznych	467
II. Konwalidacja	471
1. Konwalidacja w ogólności	471
2. O konwalidacji czynności nieważnych	472
3. O konwalidacji czynności bezskutecznych	474
§ 5. Wyłączenie reguł konsekwencyjnych jako charakterystyczny element każdej z postaci sankcji wobec wadliwych czynności prawnych; zróżnicowany charakter bezskuteczności	480
Rozdział VII. Zakończenie	487
Indeks rzeczowy	505